

02. Diagnosi i visió de futur

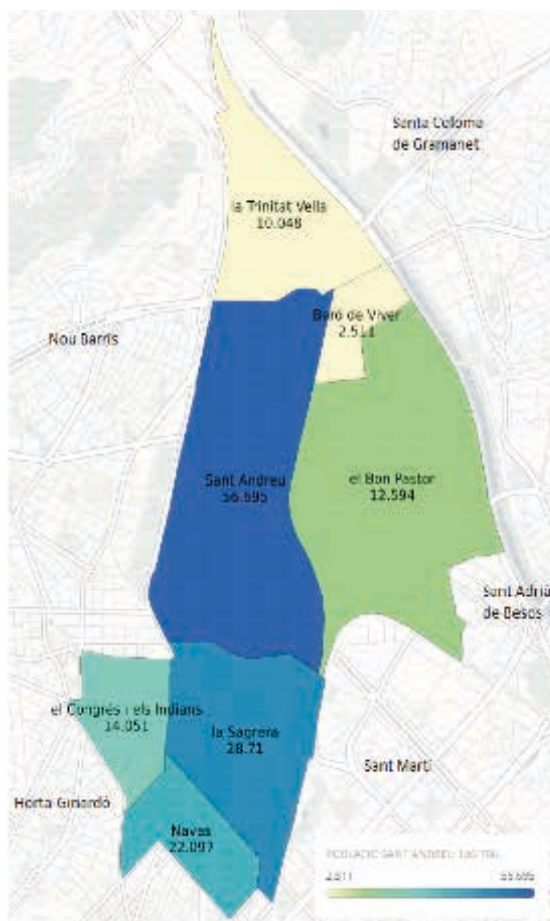
02.1. DIAGNOSI

Tot seguit es mostren una sèrie d'indicadors que permeten la contextualització del Districte a partir de la definició del perfil socioeconòmic de Sant Andreu i que, per tant, justifiquen, i al mateix temps assenyalen, quins han de ser els focus i les línies d'intervenció del Pla de Desenvolupament Econòmic de Sant Andreu.

El districte de Sant Andreu comprèn els barris de la Trinitat Vella, Baró de Viver, el Bon Pastor, Sant Andreu de Palomar, la Sagrera, el Congrés i els Indians, i Navas.

Situat en un dels extrems al nord de Barcelona, Sant Andreu fa frontera amb els districtes barcelonins de Nou Barris, Horta-Guinardó i Sant Martí, i amb els municipis de Santa Coloma de Gramenet i Sant Adrià de Besòs.

Població a Sant Andreu, 2016



Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

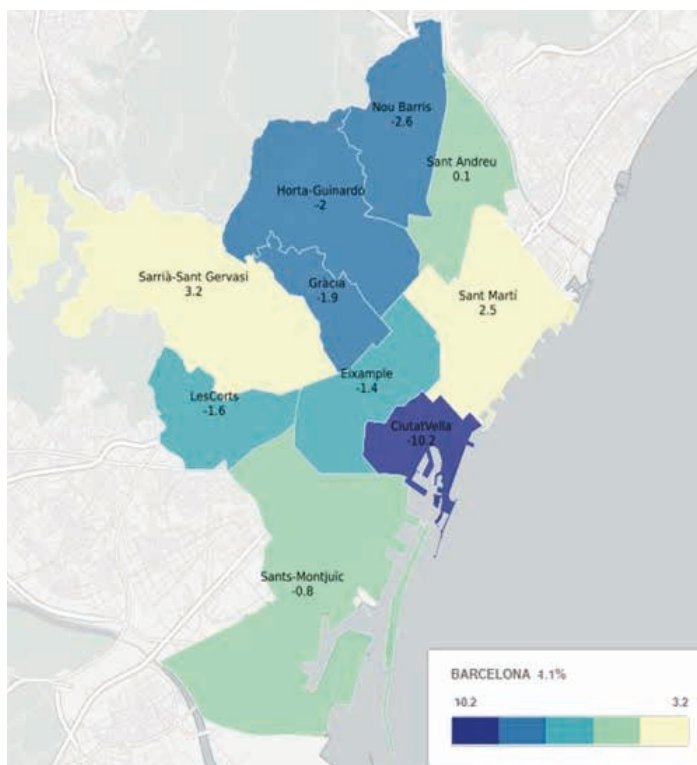
Indicadors demogràfics

Amb 146.706 habitants el 2016, Sant Andreu concentra el 9,1% de la població de Barcelona. La població s'ha mantingut pràcticament estable entre gener de 2015 i 2016 (-0,4%), com també ha succeït al conjunt de la ciutat (+0,1%).

Indicadors socioeconòmics de Sant Andreu 2015-2016

DEMOGRÀFICS	Sant Andreu	Barcelona
Població (padró municipal d'habitants)*	146.706	1.610.427
% Increment interanual població	-0,4%	0,1%
% Increment població (2008-2016)	0,1%	-1,1%
Densitat neta de població (hab/ha) (2015)	761	619
Homes (%)	47,5%	47,3%
Dones (%)	52,5%	52,7%
% Població jove (16-24)	7,8%	8%
Índex d'envelliment	151,5%	161,5%
Esperança de vida	84,1	83,4
% Població 16-24	64%	65%
% Població sense estudis o estudis primaris	22,1%	22,1%
% Població educació universitària	18,1%	26%
% Població estrangera sobre el total	11,4%	16,6%
% Principal país d'origen de població estrangera al Districte	Xina (9,8%)	Itàlia (10,1%)

Des de l'inici de la crisi el 2008, la població de Sant Andreu es manté estable (+0,1%), mentre que el conjunt de Barcelona perd població (-1,1%) com també ho fan set districtes de la ciutat.



Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

El pes de la població en edat de treballar (64% del total) se situa 1 punt per sota de la mitjana de la ciutat, mentre que el de la població jove (7,8% del total) s'hi aproxima molt (se situa només 0,2 punts percentuals per sota).

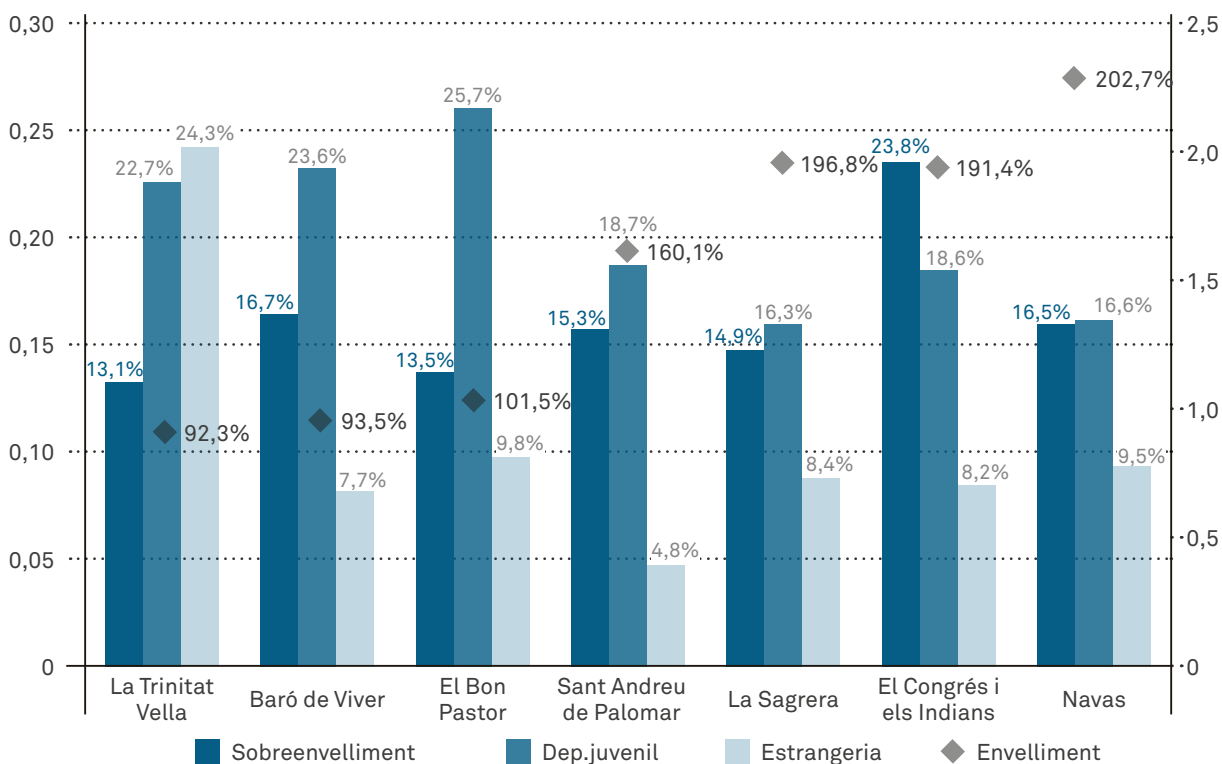
Per barris, la major concentració de població es troba a Sant Andreu de Palomar, que amb més de 56.500 habitants representa el 38,6% dels habitants del Districte, seguit de la Sagrera i de Navas (amb el 19,6% i el 15,1%, respectivament).

Quant a l'evolució, entre 2015 i 2016 la població augmenta a Baró de Viver (+1,2%) i es manté estable a Sant Andreu de Palomar, Navas i el Bon Pastor, alhora que perden població la Trinitat Vella, la Sagrera i el Congrés i els Indians (entre el -1,6% i -0,7%). Durant el període 2008-2016 el barri de Baró de Viver creix un +4,4%, seguit de Sant Andreu de Palomar i de Navas (amb un +2,4 i +1,9%, respectivament), el Congrés i els Indians i la Sagrera s'estabilitzen i, per contra, els barris del Bon Pastor i la Trinitat Vella perden població (-6,5% i -4%, respectivament).

L'esperança de vida a Sant Andreu és de 84,1 anys i representa una diferència de 0,7 anys respecte a la mitjana de Barcelona. Els homes tenen una esperança de vida de 80,4 anys i les dones de 87,4 anys, de manera que tant en el cas dels homes com en el de les dones és superior -en 0,4 i 1 anys, respectivament- a la mitjana de la ciutat.

Els barris de Navas, la Sagrera i el Congrés i els Indians superen la mitjana del Districte (84,1 anys) i, junt amb Sant Andreu de Palomar i la Trinitat Vella, conformen el grup de barris del Districte per sobre de la mitjana de Barcelona (83,4 anys). Per sota dels 80 anys d'esperança de vida es troba Baró de Viver, amb el registre total més baix (7 anys inferior a la mitjana de Barcelona en el cas dels homes).

Índex demogràfics del districte de Sant Andreu, 2016



Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament de Barcelona.

En aquesta gràfica es mostren, de forma comparada per barris, indicadors relatius a l'estructura d'edat -com són els índexs d'envelliment, sobreenvelliment i dependència juvenil-, i la taxa d'estrangeria, rellevant per la relació entre el nombre de persones immigrades i l'estructura d'edats de la població.

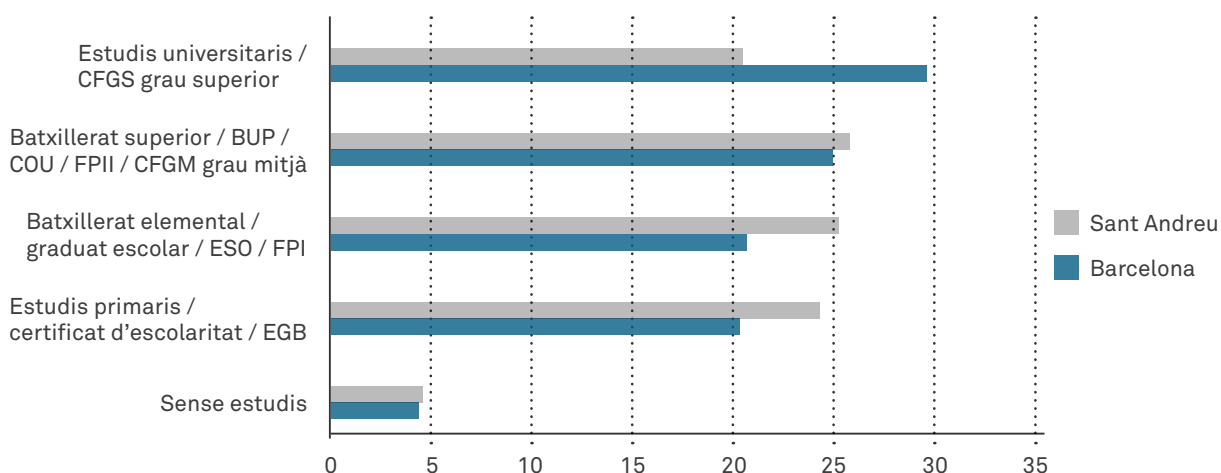
L'índex d'envelliment, que mesura la relació entre el nombre de persones majors de 65 anys i la població de 0-15 anys, assoleix un valor del 151,5% (per cada nen/a hi ha 1,5 persones grans), de manera que el situa per sota de l'indicador de Barcelona (161,1%) en 9,6 punts percentuals. Per barris, **la Trinitat Vella i Baró de Viver són els únics que tenen més població de 0-15 anys que de més de 65 anys**. En canvi, Navas, la Sagrera i el Congrés i els Indians superen la mitjana de la ciutat.

Si s'afegeix a l'anàlisi la comparació en relació amb l'índex de sobreenvelliment (població de 85 anys i més per 100 habitants de 65 anys i més), aquest presenta xifres més similars als diferents barris del Districte, si bé en aquest cas destaca el barri del Congrés i els Indians.

D'altra banda, i en relació amb la població jove, la Sagrera, el Congrés i els Indians, Navas i Sant Andreu de Palomar mostren uns percentatges de dependència juvenil força més baixos que els barris de la franja Besòs. Aquest comportament demogràfic pot anar lligat als valors més alts de la taxa d'estrangeria (població no europea) als barris de la franja, ja que les persones nouvingudes tenen uns règims demogràfics específics.

En l'àmbit formatiu, un 25,7% de la població del Districte no té estudis o té estudis primaris -dada 3,6 punts superior a la de la ciutat-, mentre que un **21,1% té estudis universitaris**, xifra força allunyada de la mitjana de Barcelona (30%). Per contra, i com s'observa a la gràfica següent, el Districte disposa de més població amb estudis secundaris superiors, però també de més persones en els nivells inferiors.

Població de 16 i més anys per nivell d'estudis (% s/total), 2016

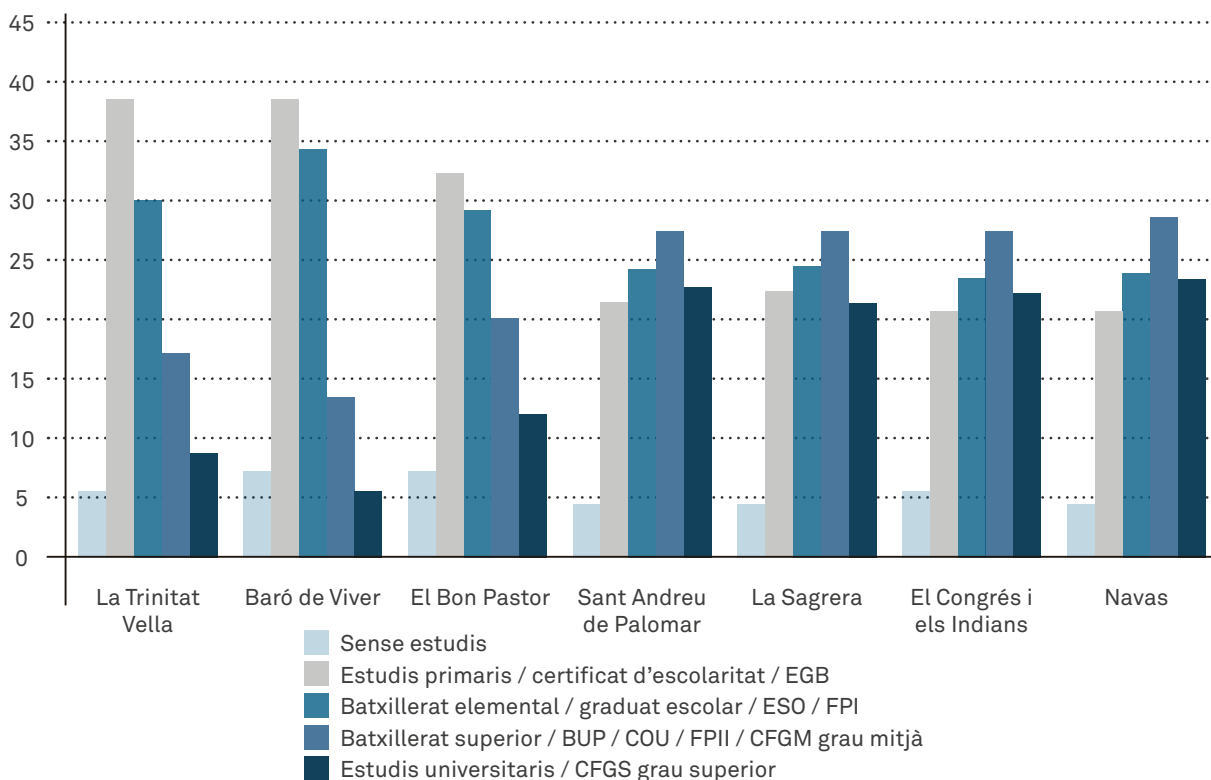


Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Pel que fa a la distribució formativa per barris, s'observa un comportament diferenciat i identificable dels tres barris de la franja respecte la resta. Així, en els barris de la Trinitat Vella, Baró de Viver i el Bon Pastor predominen els grups de població amb estudis primaris (que se situen entre el 30% i 40% de la població) i de graduat escolar (amb percentatges entre el 29% i 34% de

la població), mentre que a la resta de barris els nivells formatius majoritaris són els de batxillerat superior o cicles mitjans i els estudis universitaris o cicles superiors. Navas té un 23,3% de població universitària, mentre que Baró de Viver en té el 5,7%.

Població de 16 i més anys per nivell d'estudis als barris de Sant Andreu (% s/total), 2016



Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

El 2016 un 11,4% de la població del Districte és d'origen estranger, dada inferior al valor mitjà de la ciutat (16,6%). Xina, Pakistan, el Marroc i Equador són els principals llocs d'origen i es compten 121 nacionalitats presents. Les persones d'origen estranger que viuen a Sant Andreu tenen una mitjana de 33,4 anys, mostren una proporció molt similar d'homes i dones (50,3% i 49,7%) i representen el 6,2% de les del conjunt de Barcelona, un percentatge inferior al pes poblacional del Districte a la ciutat.

Per barris, la major concentració de població d'origen estranger es troba a Sant Andreu de Palomar i a la Sagrera –amb més de 3.900 i 3.300 persones, respectivament-, mentre que en percentatge sobre la població del barri, tots els barris superen els dos dígits excepte Sant Andreu de Palomar. Destaquen els registres de la Trinitat Vella –amb més d'una quarta part de població d'origen estranger (un 27,8%)-, mentre que als barris de Navas, el Bon Pastor, el Congrés i els Indians, la Sagrera i Baró de Viver aquest indicador se situa entre un 13,4% i un 10,4%. Les nacionalitats amb més persones residents al Districte són la xinesa, pakistanesa, marroquina i equatoriana.

Principals nacionalitats de la població estrangera als barris de Sant Andreu, 2016 (en % s/pobl. total del barri)

	Pakistan	Itàlia	Xina	Marroc	Equador	Resta de països	Total població estrangera	% s/pobl. total barri
La Trinitat Vella	29,9%	1,8%	2,3%	18,5%	6%	9,7%	2.794	27,8%
Baró de Viver	4,6%	-	1,9%	22,9%	5%	9,2%	262	10,4%
El Bon Pastor	13,5%	2,2%	6%	8,6%	6,2%	19,1%	1.607	12,8%
Sant Andreu de Palomar	4,7%	7,1%	10,3%	5,8%	4,8%	21,7%	3.929	6,9%
La Sagrera	2,2%	6,4%	12,2%	3,6%	5,9%	20,1%	3.367	11,7%
El Congrés i els Indians	3,7%	6,4%	12,4%	4,5%	5,2%	17,9%	1.761	12,5%
Navas	1,9%	7,2%	14,8%	4,3%	3,6%	21,7%	2.964	13,4%
SANT ANDREU	8,7%	5,4%	9,8%	7,6%	5,2%	20,4%	16.684	11,4%
Barcelona	1,2%	1,7%	1,1%	0,8%	3%	11,3%	267.790	16,6%

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Entre les **nacionalitats més freqüents** del Districte destaca la forta presència de població xinesa als barris de Navas, el Congrés i els Indians, la Sagrera i Sant Andreu de Palomar, on a tots supera el 10% de la població estrangera (mentre que al conjunt del Districte té un pes del 9,8%). D'altra banda, la comunitat pakistanesa es concentra a la Trinitat Vella i, en menor mesura, al Bon Pastor (un 29,9% i un 13,5% de la població estrangera, respectivament), i compta amb més de 1.400 residents al Districte, mentre que la marroquina té una presència especialment intensa a Baró de Viver i la Trinitat Vella, amb uns percentatges del 22,9% i el 18,5% del total.

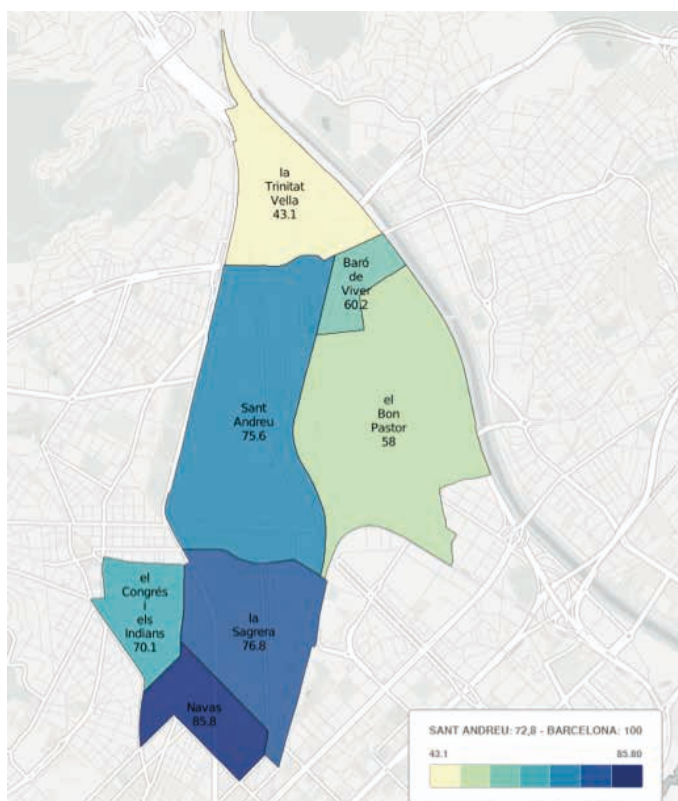
Cal fer també esment que els tres barris de la franja Besòs tenen una concentració de persones provinents del continent africà significativament més alta que no pas els altres barris. Mentre que a la Trinitat Vella, el Bon Pastor i Baró de Viver representen el 7,1%, el 3,9% i el 2% del total de la població respectivament, a la resta de barris no arriben a l'1%.

Indicadors socioeconòmics

La renda familiar disponible (RFD) per habitant de Sant Andreu l'any 2015 registra un índex de 72,8 per Barcelona= 100, essent el segon Districte amb menor renda per càpita de la ciutat.

L'índex de renda del Districte es manté pràcticament estable respecte a l'any 2014 -amb una lleu variació de -0,2 punts-, però ha disminuït en 5,8 punts respecte a l'any 2000, de manera que en aquest període s'ha vist superat pels de Ciutat Vella, que partia d'un nivell inferior, i Sants-Montjuïc, que el 2009 mostrava un índex molt similar.

Mapa de renda familiar disponible per càpita, 2015. Barris de Sant Andreu

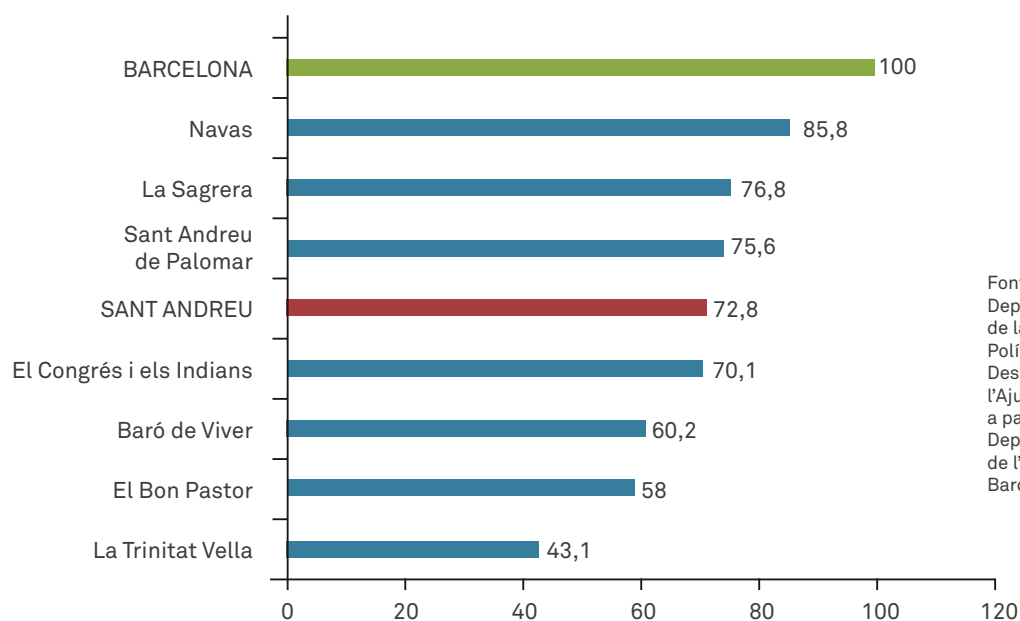


Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Gabinet Tècnic de Programació de l'Ajuntament.

Per barris, el nivell de renda se situa per sobre de la mitjana del Districte a Navas, la Sagrera i Sant Andreu de Palomar, mentre que per sota s'hi troben el Congrés i els Indians -que se situa prop de la mitjana- i a considerable distància Baró de Viver, el Bon Pastor i la Trinitat Vella, el cinquè barri amb menor renda de la ciutat. Amb relació a 2014, la Sagrera i Navas incrementen l'índex de renda familiar, mentre que a la resta de barris es detecta un descens interanual d'aquest indicador.

Índex renda familiar disponible a Sant Andreu, 2015

Índex mitjana de Barcelona = 100



Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Com es pot observar, els barris de la franja tenen una renda familiar bruta disponible per càpita (RFBD) menor que la resta. Cal destacar que el barri de la Trinitat Vella té una RFBD (43,1) que és gairebé la meitat de la del barri de Navas (amb una RFBD de 85,8). De totes maneres, la gràfica deixa clara la desigualtat entre els barris de la franja i la resta.

Els indicadors de serveis socials municipals indiquen que l'any 2016 es van atendre 7.170 persones al districte de Sant Andreu, que representen un 4,9% del total de Barcelona, un pes similar al de la població del Districte sobre la ciutat. El percentatge més elevat de persones ateses se situa a Sant Andreu de Palomar -barri amb el major pes de població al Districte-, si bé, en termes percentuals, els barris amb un major nombre de persones ateses sobre la població del Districte són Baró de Viver (16,7%), la Trinitat Vella i el Bon Pastor (9,9% i 8,1%, respectivament), tots ells per sobre de la mitjana del Districte. D'altra banda, la Trinitat Vella, el Bon Pastor i Baró de Viver tenen un pes de persones ateses superior al pes de la seva població al Districte.

Persones ateses pels serveis socials municipals als barris de Sant Andreu, 2016

Barris	Nombre d'atesos/es	% Barri / Districte
La Trinitat Vella	963	9,6%
Baró de Viver	420	16,7%
El Bon Pastor	1.022	8,1%
Sant Andreu de Palomar	2.003	3,5%
La Sagrera	1.272	4,4%
El Congrés i els Indians	678	4,8%
Navas	976	4,4%
Sant Andreu	7.170	4,9%
Barcelona	77.738	4,8%

Font: Gestió de Sistemes d'Informació de l'Àrea de Drets Socials de l'Ajuntament de Barcelona.

Pel que fa a l'**escletxa digital**, un estudi del **Mobile World Capital –elaborat el febrer de 2016–** indica que, si bé Barcelona és una de les ciutats europees amb més ús d'Internet per part de la seva ciutadania, hi ha **diferències importants entre els diferents barris** pel que fa a la penetració d'Internet a la llar i a l'accés a la xarxa des del telèfon mòbil, fent palesa l'existència de l'escletxa territorial a la ciutat.

Aquest estudi del Mobile Word Capital estableix cinc perfils o nivells d'ús d'Internet a la ciutat de Barcelona, així les persones usuàries són: de nivell avançat, de nivell intermedi, de nivell bàsic, esporàdiques o no són usuàries.

Al districte de Sant Andreu majoritàriament hi ha dos tipus de perfil: persona usuària de nivell bàsic i persona que no és usuària.

El perfil de persona usuària que no es connecta mai a Internet mostra que l'escletxa digital en els barris de renda mitjana-baixa i baixa també es reproduïx en qüestió de gènere pel fet que les dones en fan menys ús que els homes. En particular, hi ha un perfil de dona de més de 65 anys d'edat, de nacionalitat espanyola i que es caracteritza per tenir un nivell d'estudis baix i ser

treballadora de la llar o jubilada. De fet, el barri de Sant Andreu de Palomar és un dels barris amb major percentatge d'aquest perfil de tot Barcelona, conjuntament amb el Carmel, Can Baró i la Marina.

L'altre perfil, persona usuària de nivell bàsic, agrupa tant a dones com a homes de més de 45 anys, on hi ha un major percentatge de persones ciutadanes estrangeres que de nacionalitat espanyola. Aquesta persona té un nivell d'estudis mitjà o baix, treballa a la llar o està a l'atur, i viu en barris de renda mitjana-baixa o baixa. Els barris amb major concentració d'aquest perfil bàsic a la ciutat de Barcelona són la Sagrera, el Congrés i els Indians, Navas, la Trinitat Vella, Baró de Viver i el Bon Pastor (que pertanyen al districte de Sant Andreu), i Sant Antoni i la Vall d'Hebron.

Indicadors de context ocupacional

Tot seguit es descriuen els principals indicadors en relació amb el context laboral de les persones que viuen a Sant Andreu, tant pel que fa a l'atur registrat com per l'ús dels recursos específics disponibles.

Les 7.719 persones registrades en situació d'atur a Sant Andreu l'abril de 2017 representen el **10,1%** d'aquest col·lectiu a Barcelona, i suposen una clara caiguda interanual d'aquest indicador (-11,6%), superior a la del conjunt de la ciutat (-10%).

Perfil de l'atur registrat a Sant Andreu, abril 2017

	Nombre	% sobre total	% mitjana de Barcelona
Atur registrat	7.719	100%	100%
Sexe:			
Homes	3.372	43,7%	46,3%
Dones	4.347	56,3%	53,7%
Edat:			
<25 anys	463	6%	5,4%
25-29 anys	557	7,2%	7,8%
30-44 anys	2.421	31,4%	33,1%
>=45 anys	4.278	55,4%	53,8%
Durada			
Fins a 6 mesos	3.333	43,2%	46,2%
De 6 a 12 mesos	1.139	14,8%	14,8%
Més de 12 mesos	3.247	42,1%	39%
Població estrangera	1.044	13,5%	18,5%

Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

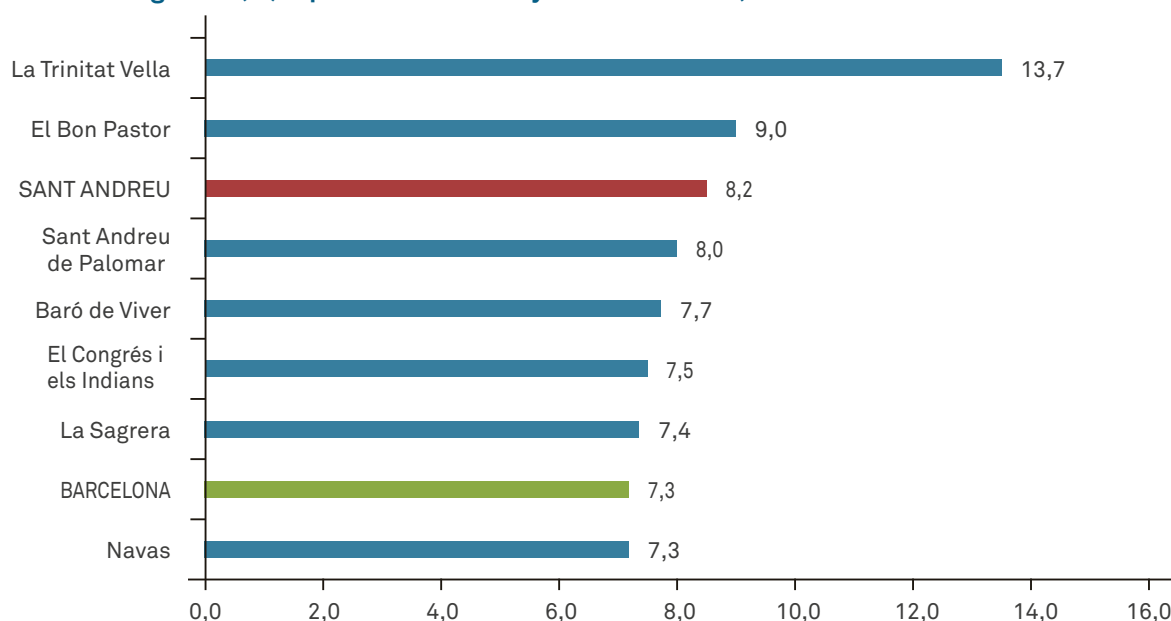
A Sant Andreu el 56,3% de les persones en atur són dones –un percentatge superior al del conjunt de la ciutat (53,7%)- i el 13,5% són d'origen estranger, dada 5 punts inferior a la mitjana de Barcelona (18,5%) però que se situa per sobre del pes del veïnat d'origen estranger sobre la població del Districte (11,4%). D'altra banda, el pes de l'atur de llarga durada se situa en el 42,1% del total registrat al Districte, un indicador que supera en 3,1 punts percentuals la mitjana de la ciutat (39%).

Per edats, **el col·lectiu de persones majors de 45 anys és el que presenta un nivell d'atur més elevat**, amb una proporció (55,4% del total) lleugerament superior a la mitjana de la ciutat (53,8%). Aquests perfils són especialment problemàtics per les dificultats de reinserció al mercat de treball i es caracteritzen per un clar predomini femení, de manera que el perfil amb major incidència d'atur a Sant Andreu són les **dones majors de 45 anys** (31,9% del total del Districte).

La **proporció de joves a l'atur** de menys de 29 anys (13,2%) és la mateixa que al conjunt de la ciutat.

El pes de l'atur registrat sobre la població adulta del Districte és del 8,2%, l'abril del 2017, la tercera ràtio més alta de la ciutat i 0,9 punts percentuals superior a la mitjana, fet en què repercuteix el pes de la població amb baixa qualificació. Tot i així, cal destacar que aquest indicador ha disminuït en 1,1 punts percentuals respecte l'abril de 2016.

Pes de l'atur registrat (%) s/població 16-64 anys a Sant Andreu, abril 2017

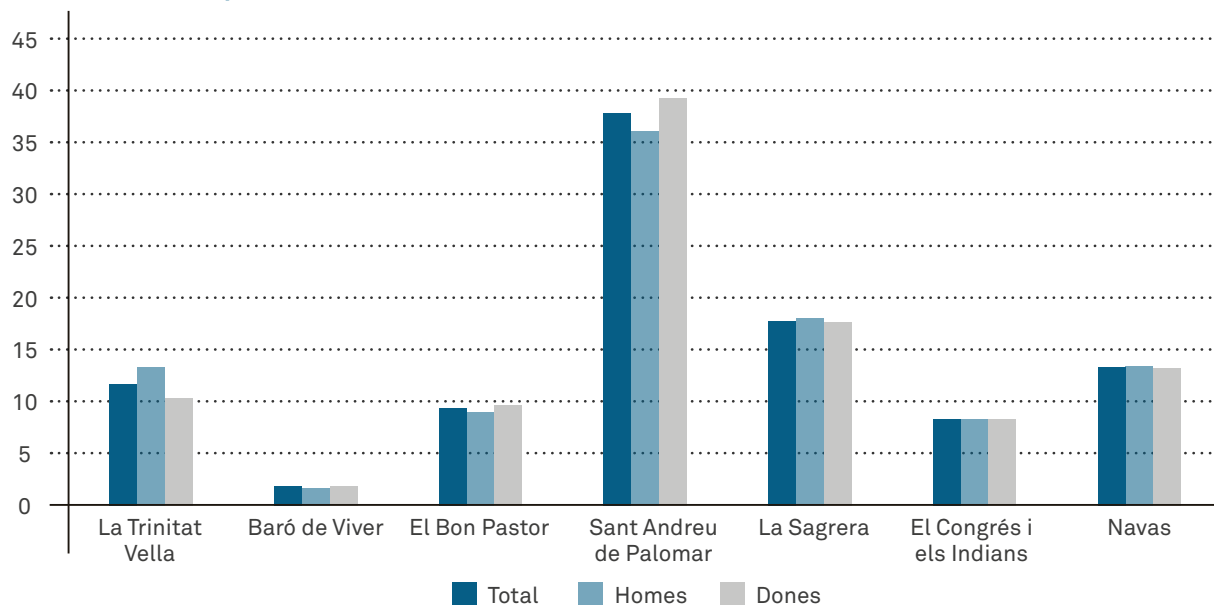


Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Quatre dels barris del Districte mostren un pes de l'atur registrat sobre la població adulta clarament superior a la mitjana de Barcelona -tot destacant la Trinitat Vella amb un valor superior al 13%-, mentre que Navas, la Sagrera i el Congrés i els Indians se situen al voltant de l'esmentada mitjana.

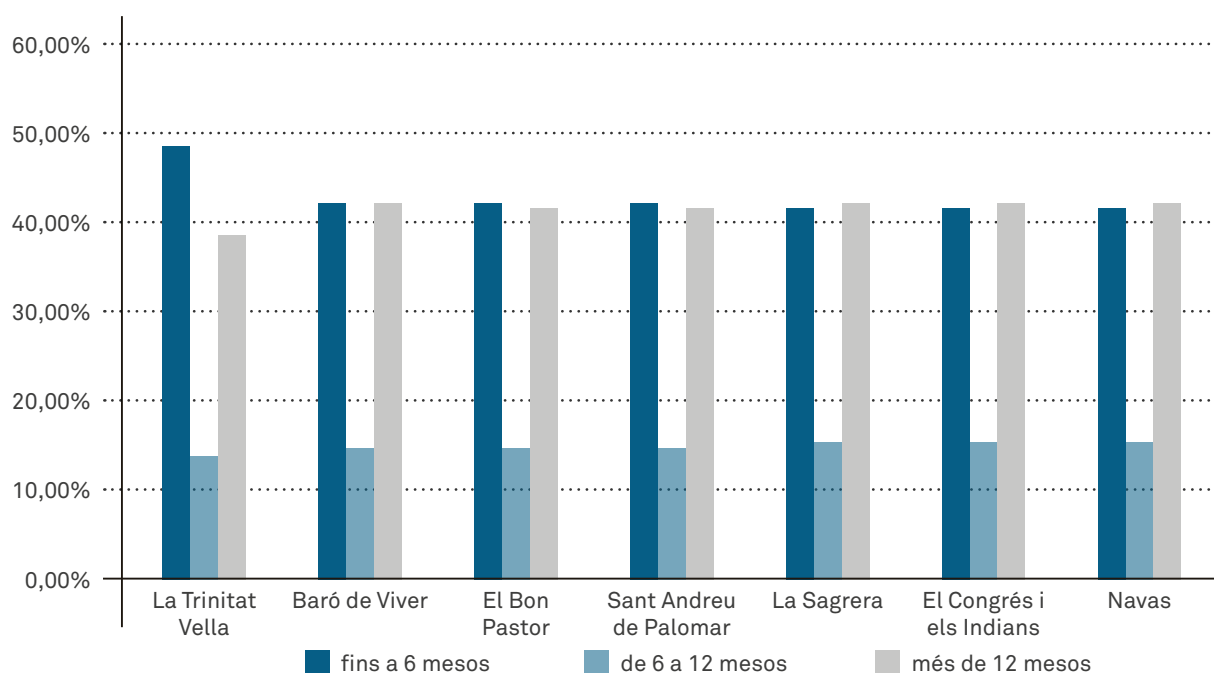
Pel que fa al diferencial d'atur per sexes als barris, a febrer de 2017 els dos barris on l'atur és clarament més nombrós entre les dones són Sant Andreu de Palomar i el Bon Pastor, mentre que el barri on l'atur és clarament més present entre els homes és la Trinitat Vella.

Persones a l'atur per sexe i barris, districte de Sant Andreu, febrer 2017



Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

La distribució de l'atur de llarga durada per barris és força similar a la del Districte, amb l'excepció de la Trinitat Vella (on assoleix el 38,4% del total), que es perfila com el barri amb unes situacions d'atur menys llargues, és a dir, amb una major rotació laboral. Les persones del barri són capaces de trobar feina més ràpid, tot i que no es disposa d'informació sobre com és aquesta inserció ni de la seva temporalitat. A l'abril de 2017 la resta de barris del Districte mostraven uns pesos de l'atur de llarga durada compresos entre el 42% i el 43% del total, amb la Sagrera i el Congrés i els Indians com els més elevats. D'altra banda, els barris que tenen major proporció de persones amb menys de sis mesos en situacions d'atur són els tres barris de la franja Besòs i Sant Andreu de Palomar, precisament els barris amb major incidència d'atur, fet que evidencia una menor capacitat d'elegibilitat dels llocs de treball d'aquesta població.



Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Relacionat amb els indicadors de l'atur, cal detallar l'ús dels **recursos ocupacionals de Barcelona Activa** per part de les persones residents al districte de Sant Andreu, ja sigui en equipaments propis del Districte o del conjunt de la ciutat.

El primer quadre resum recull les dades de les persones residents a Sant Andreu que han participat en algun servei/programa de Barcelona Activa, ja sigui en equipaments del territori o de la resta de la ciutat:

El districte de Sant Andreu i Barcelona Activa

Persones residents al Districte que han fet ús dels serveis de Barcelona Activa durant l'any 2016

	Persones ateses	% s/total ateses ciutat
Total Barcelona Activa		
Ocupació	2.710	9%
- Servei Barcelona Treball	1.028	9%
- Servei Barcelona Treball Jove	82	5%
- Garantia Juvenil		
• Xarxa d'impulsors/ores	235	9%
• Programes integrals de Garantia Juvenil	114	12%
- Assessorament personalitzat	403	7%
- Treball als barris	438	20%
- Programa per a persones derivades de Serveis Socials		
• PISL i Proper	58	9%
Plans d'ocupació (SOC, POTB i municipals)	175	10%
Programes de formació		
FOAP	10	10%
Pla de Xoc de persones aturades de llarga durada	176	10%
Capacitat tecnològica - Cibernàrium	434	5%

Servei Barcelona Treball: conjunt d'activitats dirigides a les persones que estan en procés de recerca de feina o que volen millorar la seva ocupabilitat.

Servei Barcelona Treball Joves: servei que es desenvolupa en col·laboració amb l'Àrea de Joventut de la Regidoria de Cicle de Vida, Feminismes i LGTBI. És una adaptació del contingut del Barcelona Treball amb metodologies a mida del jovent.

Treball als barris: es va posar en marxa el 2007 en el marc d'una convocatòria del SOC i de la Llei de barris 2004 amb l'objectiu de desplegar i acostar una estratègia de promoció de l'ocupació i el desenvolupament local en barris que es caracteritzen per presentar uns indicadors socioeconòmics i socials per sota de la mitjana de la ciutat i amb taxes d'atur superiors a la mitjana.

Programa PISL i Proper: programes adreçats a persones derivades pels centres de serveis socials municipals: PISL (dirigit a persones en risc d'exclusió), Proper (programa personalitzat de recerca de feina per a persones amb especials dificultats d'inserció al mercat de treball).

Programa integral per a joves: Programa Joves per l'Ocupació i Programa Fem Ocupació per a Joves. (Programa Garantia d'Èxit es recull en un quadre posterior).

Un altre programa ocupacional és el Làbora, programa per al foment de l'ocupació de les persones amb dificultats d'accés al mercat de treball, liderat i gestionat per l'Institut Municipal de Serveis Socials i que el 2016 va atendre 871 persones de Sant Andreu, que representa l'11% de la ciutat.

A continuació es presenten els indicadors de les persones ateses ocupacionalment en serveis/ programes que es duen a terme en equipaments del Districte; en aquest sentit cal tenir present que algunes persones poden no ser residents a Sant Andreu, tot i que serien una minoria.

Persones ateses als serveis i programes duts a terme als equipaments del Districte, 2016

Sessions informatives serveis d'Ocupació "Barcelona Activa a la ciutat"	22
Barcelona Treball Joves	87
Antena Cibernàrium de formació tecnològica inicial	170
Dispositius d'inserció sociolaboral Treball als barris de Bon Pastor i la Trinitat Vella	416
Punts d'orientació per a la recerca de feina	26
Xarxa d'Impulsors/ores	69
Programa Garantia d'Èxit	36
Total places de plans d'ocupació gestionades pel Districte	43

Activitat econòmica

Segons dades del Registre Mercantil, el 2016 el districte de Sant Andreu compta amb 9.940 establiments empresarials dedicats a activitat econòmica, que representen el 5,4% del total de Barcelona. Més de la quarta part d'aquest percentatge pertany al comerç. A continuació destaquen la construcció, el transport i emmagatzematge i les activitats immobiliàries, tots ells amb un pes al voltant del 10% del total. D'altra banda, els establiments de transport i emmagatzematge representen més del 10% del total de Barcelona en aquest sector i el sector industrial representa el 7,7% del de la ciutat.

Establiments per activitat econòmica a Sant Andreu, 2016

	Sant Andreu	% s/Districte	% s/total de BCN
Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca	31	0,3%	4,8%
Indústria	781	7,9%	7,7%
Construcció	1.214	12,2%	6,7%
Comerç i reparacions	2.773	27,9%	6,2%
Transport i emmagatzematge	1.038	10,4%	11%
Hostaleria	809	8,1%	5,3%
Informació i comunicacions	257	2,6%	3,1%
Activitats financeres i d'assegurances	98	1%	1,9%
Activitats immobiliàries	1.001	10,1%	4,3%
Serveis a les empreses	848	8,5%	2,9%
Administració pública, defensa i Seguretat Social obligatòria	82	0,8%	4,4%
Educació	159	1,6%	4,8%
Activitats sanitàries i de serveis socials	173	1,7%	4,1%
Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	122	1,2%	4,6%
Altres serveis	554	5,6%	5,9%
SANT ANDREU	9.940		5,4%

El districte de Sant Andreu basa la seva activitat econòmica en dos motors principals: la indústria ubicada al Polígon del Bon Pastor i el comerç de proximitat.

Indicadors econòmics (I) - Sant Andreu 2016	Sant Andreu	Barcelona	(%) Sant Andreu / BCN
Activitat econòmica			
% Superfície destinada a activitat econòmica	30,1%	30,7%	7,2%
% Indústria s/superfície cadastral destinada a activitat (m ²)	49,2%	28,6%	12,4%
% Oficines s/superfície cadastral destinada a activitat (m ²)	7,1%	18%	2,9%
% Comerç s/superfície cadastral destinada a activitat (m ²)	29%	23,7%	8,9%
Comerç i serveis			
Total establiments en planta baixa (2014)	4.977	67.433	7,4%
Total comerços en planta baixa (2014)	1.330	21.414	6,2%
% Comerços sobre total estab. en planta baixa (2014)	26,7%	31,8%	-
Total serveis en planta baixa (2014)	2.223	31.290	7,1%
% Serveis sobre total establ. en planta baixa (2014)	44,7%	46,4%	-
% Locals buits (2014)	22,7%	15,7%	10,7%

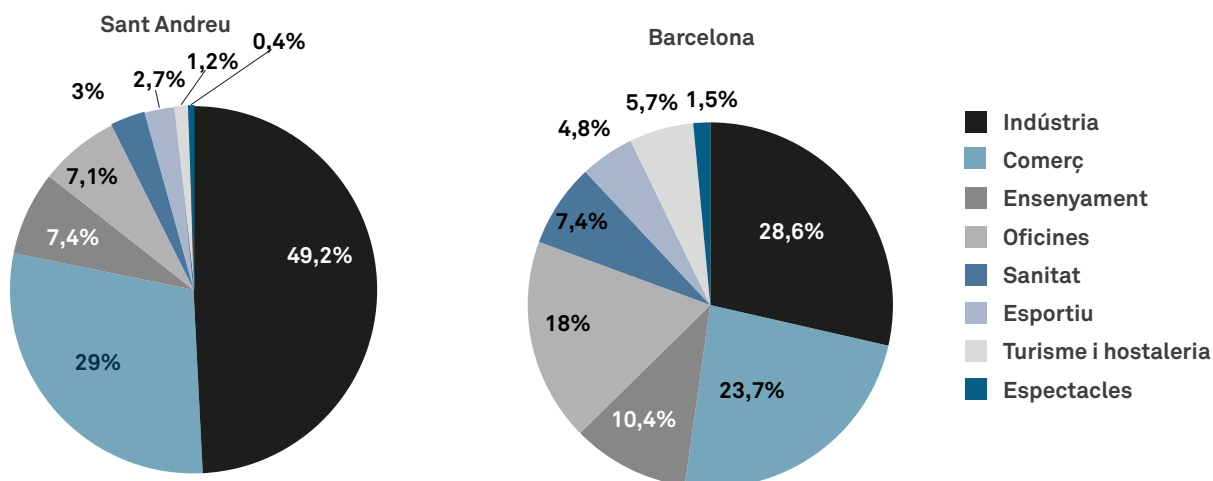
Espai productiu

La superfície cadastral de Sant Andreu dedicada a activitat econòmica suposa el 30,1% de la del Districte -xifra 0,6 punts inferior a la mitjana de Barcelona- i representa el 7,2% del total de la ciutat.

Gairebé la meitat de la superfície destinada a l'activitat econòmica correspon a la indústria (49,2%), seguida del comerç (29%). L'ensenyament i les oficines tenen un baix pes relatiu (del 7,4% i 7,1%, respectivament).

En comparació amb el conjunt de la ciutat destaca el fet que el pes de l'espai industrial és 25,5 punts percentuals superior a la mitjana -fruit de la tradició manufacturera del Districte-, mentre que el de les oficines i l'ensenyament és inferior (un 10,9% i 3%, respectivament).

Superfície locals cadastrals d'activitat econòmica (% s/total), 2016



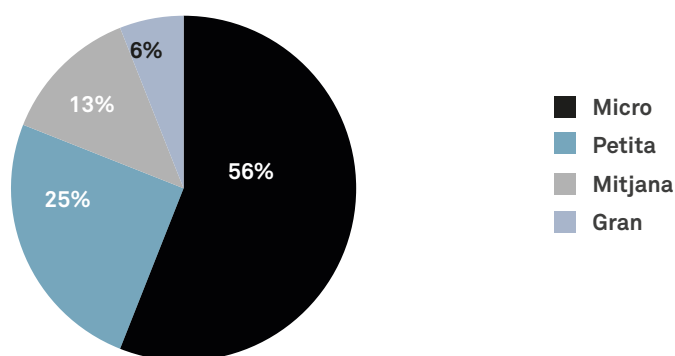
Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

El Polígon Industrial del Bon Pastor és una àrea de 162,04 ha que integra diversos polígons o zones d'activitat industrial (PAE) de la franja Besòs: Bon Pastor, Torrent de l'Estadella, la Verneda industrial, Polígon Montsolís i Cobega. Aplega quasi la meitat de l'activitat econòmica al Districte, principalment pimes i micropimes, i hi existeix una diversificació d'activitats econòmiques que tenen interès a millorar la seva activitat. Actualment s'identifiquen un total de 558 empreses que ocupen un total de 770 establiments actius. Un 31% d'aquestes empreses estan realitzant activitat productiva i hi ha un 28% d'establiments inactius (segons dades del cens i estudi que està fent Barcelona Regional i que està a punt de publicar-se).

En una anàlisi més qualitativa, provinent d'un cens de 2015 que parteix de les 424 empreses de què es disposava de la informació suficient per poder fer una bona comparativa, s'aporta la informació següent:

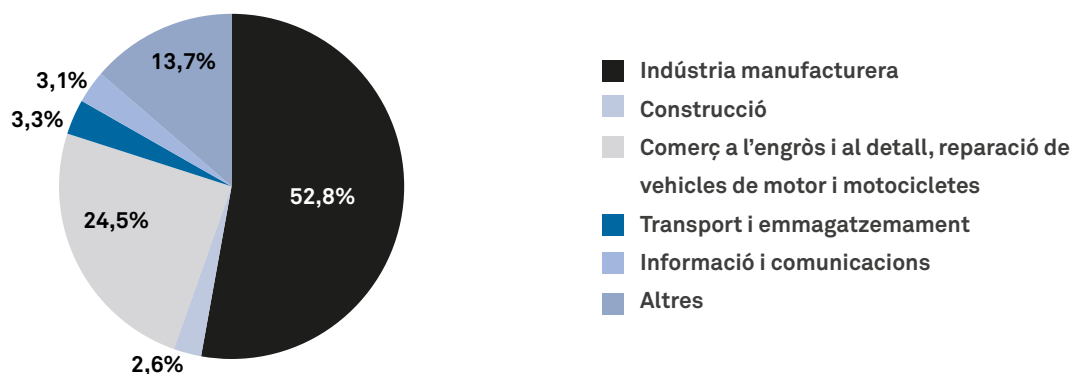
- **Més del 90% de les empreses tenien menys de 50 treballadors/ores**, com es recull en la gràfica següent, la majoria d'empreses són de grandària micro (el 56%) i petita (el 25%). Mentre que el 6% de les empreses són grans.

Tipologia d'empreses segons els nombre de treballadors/ores



- El 2015, un 50% del total de les empreses eren indústries manufactureres i un 25% comerç a l'engròs i al detall. Dins de les indústries manufactureres, el 57% es distribuïen entre els subgrups següents:
 - Metal·lúrgia, fabricació de productes bàsics de ferro, acer i ferroaliatges (18%).
 - Arts gràfiques i reproducció de suports enregistrats (15%).
 - Fabricació de maquinària i equips (12%).
 - Fabricació de productes de cautxú i matèries plàstiques (12%).

Principals sectors d'activitat d'empreses del Polígon del Bon Pastor



Font: "Cens empresarial del Polígon Industrial del Bon Pastor", realitzat per Barcelona Activa – Ajuntament de Barcelona, 2015.

Des de Barcelona Activa, en relació amb les empreses ubicades en aquest polígon, durant l'any 2016 es va treballar amb **300 empreses diferents**. Des dels diferents serveis de l'Oficina d'Atenció a les Empreses s'han desenvolupat actuacions amb un total de 56:

- 47 des del Servei de Gestió del Talent, ja sigui gestionant ofertes de feina o informant sobre programes de foment de l'ocupació.
- Una pel Servei de Finançament.
- Més de 300 empreses han rebut una visita per fer recollida de dades i actualitzar les dades bàsiques de la seva empresa.
- Sis han participat en accions formatives.
- Dues han rebut tres ajuts econòmics del Programa per al foment de la contractació (Barcelona es Compromet), promogut per l'Ajuntament de Barcelona i gestionat per Barcelona Activa.

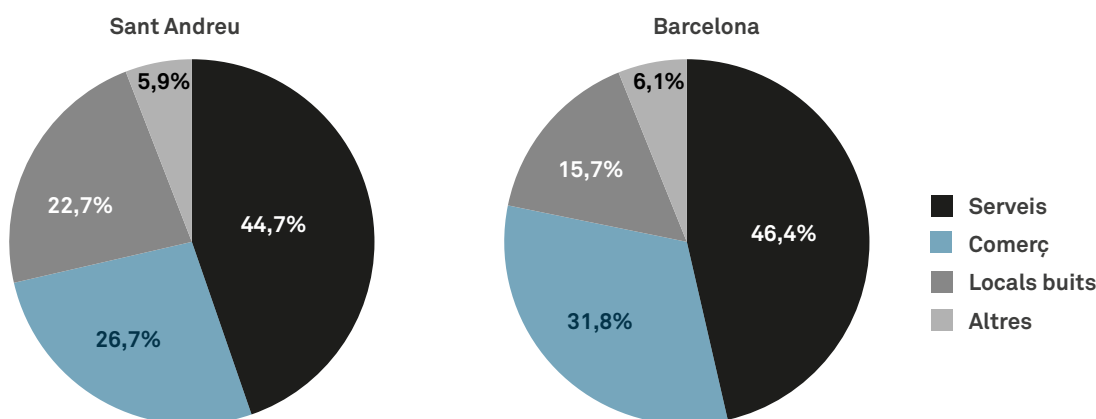
Pel que fa en concret a temes d'inserció laboral, 10 empreses han registrat 21 ofertes laborals al Servei de Gestió del Talent i una vacant de pràctiques per a estudiants universitaris.

De tot plegat se n'han derivat **sis contractacions**: tres vinculades a clàusules socials, una d'una candidatura derivada des de Treball als barris i dues de persones procedents del repositori general de candidatures (Plataforma Empresa-Ocupació). Dues de les contractacions han estat de perfils administratius, tres de construcció/instal·lacions i una d'atenció al públic. Pel que fa a la jornada laboral, cinc eren a jornada completa i una, parcial.

Comerç i serveis

Pel que fa a l'altre pol d'activitat econòmica, **el comerç i els serveis**, l'any 2014 el districte de Sant Andreu comptava amb 4.977 locals en planta baixa, el 7,4% dels de Barcelona. Els serveis són l'activitat més present en aquests locals (44,7%), mentre que el comerç representa el 26,7% del total i els locals buits el 22,7%. En la comparació amb Barcelona, Sant Andreu registra distribucions similars a les de la ciutat, però mostra un percentatge de locals buits superior en set punts percentuals.

Establiments en planta baixa segons activitat 2014 (%)

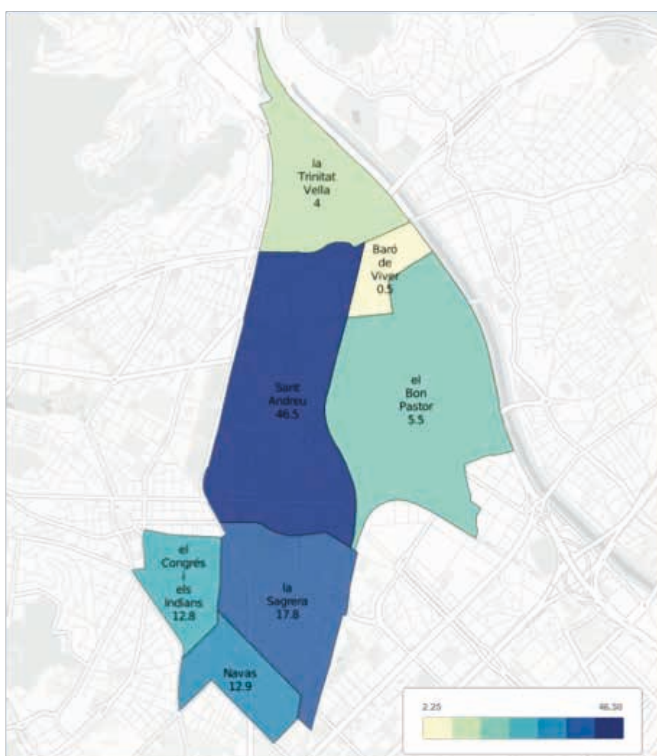


Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

El 2014 Sant Andreu és el quart districte -per sobre d'Horta-Guinardó, Sants-Montjuïc i Nou Barris- amb el valor més baix de l'índex de dotació comercial (nombre de locals amb ús comercial per cada 100 habitants), que se situa en el 2,41 i queda per darrere de la mitjana de Barcelona (3,35).

Pel que fa a la distribució per barris, les principals concentracions d'establiments es troben a Sant Andreu de Palomar -que compta amb el 46,5% del comerç del Districte-, seguit de la Sagrera (17,8%), Navas (12,9%) i el Congrés i els Indians (12,8%). Aquests barris en el seu conjunt absorbeixen el 90% de l'oferta comercial del Districte.

Establiments en planta baixa barris de Sant Andreu, 2014 (% s/total)

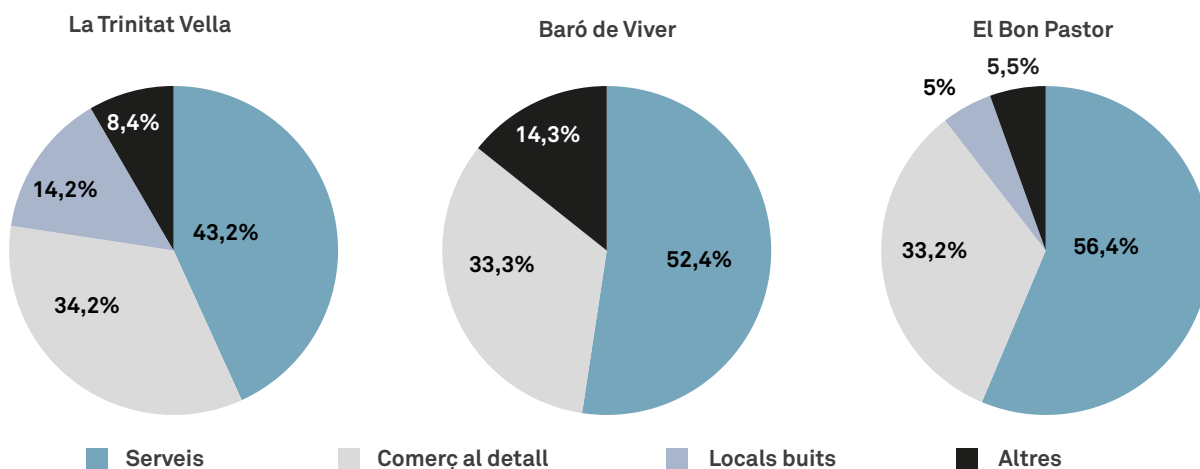


Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Gabinet Tècnic de Programació de l'Ajuntament.

Baró de Viver i el Bon Pastor tenen un percentatge superior al 50% d'establiments de planta baixa destinats a serveis, mentre que el comerç ocupa un 33% en els dos casos. Es tracta de percentatges molt superiors a la mitjana del Districte -on el pes dels serveis i el comerç és del 44,7% i 26,7%, respectivament-, fet que es tradueix en molt poca presència de locals buits en els dos barris.

La Trinitat Vella és el barri amb el percentatge més alt de locals destinats al comerç (34,2%), mentre que el nombre de locals buits és 8,3 punts percentuals inferior al de la mitjana del Districte i el pes dels serveis i altres tipus d'establiments és molt similar al del conjunt de barris.

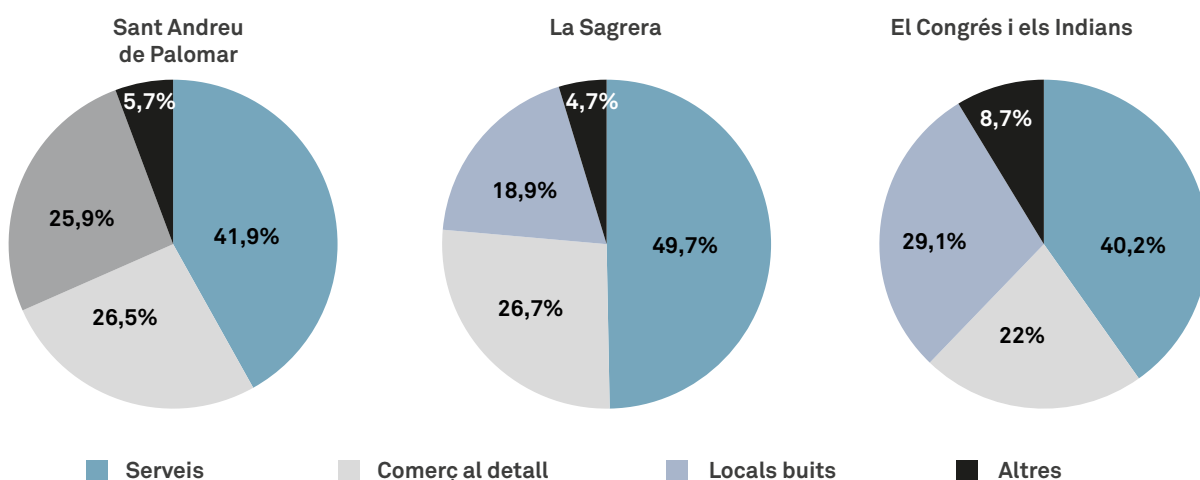
Establiments en planta baixa segons activitat, per barri, 2014 (%)



Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

El Congrés i els Indians i Sant Andreu de Palomar destaquen per l'alt percentatge de locals buits (29,1% i 25,9%, respectivament), en ambdós casos el pes dels serveis és inferior que al Districte. A Sant Andreu de Palomar els locals de planta baixa destinats al comerç tenen un pes especialment rellevant -fet que cal relacionar amb l'atractiu comercial del carrer Gran-, mentre que el percentatge d'altres tipus de locals és inferior a la mitjana; en canvi, al Congrés i els Indians la tendència és inversa, el percentatge d'altres locals és superior al del Districte i el de comerços no supera la mitjana.

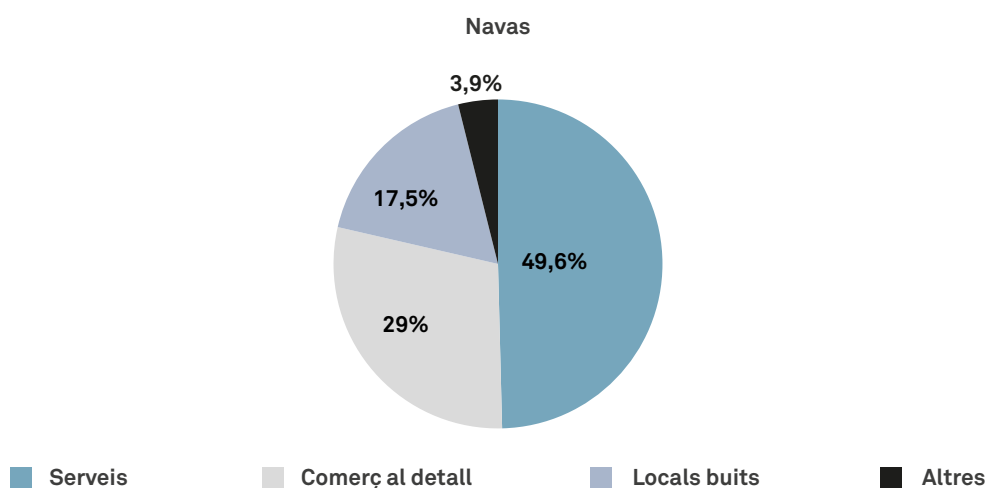
Establiments en planta baixa segons activitat, per barri, 2014 (%)



Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Navas i la Sagrera tenen un pes dels serveis superior a la mitjana del Districte (proper al 50%), mentre que el percentatge de locals buits és inferior (en 5,2 i 3,8 punts percentuals, respectivament). La distribució de comerços i altres locals és similar a la del conjunt del Districte.

Establiments en planta baixa segons activitat, per barri, 2014 (%)



Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Des d'una altra perspectiva d'anàlisi d'activitat econòmica, dels recursos de Barcelona Activa vinculats als serveis d'Emprenedoria, durant el 2016 es van atendre 702 persones del Districte, el 4,8% del total de la ciutat de Barcelona. La distribució per barris és la següent:

Emprenedoria per barris 2016

	Persones	%
Sant Andreu de Palomar	247	35,5%
La Sagrera	171	24,6%
Navas	105	15,1%
El Congrés i els Indians	74	10,6%
El Bon Pastor	46	6,6%
La Trinitat Vella	38	5,5%
Baró de Viver	14	2%
Sense barri	7	-
	702	

Quant a projectes acompanyats des dels serveis d'Emprenedoria, són de Sant Andreu 153 promotores i promotors, representant el 6,9% del total. Un projecte es considera acompanyat si les persones: fan un mínim de tres activitats o assessoraments vinculats a l'emprenedoria, han finalitzat el pla d'empresa o han participat en un programa a mida.

Pel que fa als **serveis dirigits a les empreses**, el 2016 es van atendre 940 empreses a Sant Andreu, que representen el 9,9% del total dels deu districtes de la ciutat. Cal tenir en compte que al Polígon del Bon Pastor es va visitar 300 empreses només per fer una recollida i actualització de dades, fet que fa que el percentatge sigui més alt.

Empreses per barris, 2016

	Persones	%
El Bon Pastor	382	43,2%
Sant Andreu de Palomar	223	25,2%
El Congrés i els Indians	108	12,2%
La Sagrera	92	10,4%
Navas	46	5,2%
Baró de Viver	10	1,4%
La Trinitat Vella	24	2,7%
Sense barri	54	-
SANT ANDREU	940	

Economia Social i Solidària i associacionisme

El districte de Sant Andreu concentra el 6% de les iniciatives d'Economia Social i Solidària de la ciutat. Entre el ventall de les 290 entitats i actuacions destaca especialment el pes de prop del 15% a la ciutat tant en el nombre d'empreses d'inserció (3) com d'horts urbans (2) i de bancs del temps (3).

Presència de l'Economia Social i Solidària al districte de Sant Andreu, 2015

Iniciativa de l'Economia Social i Solidària	Sant Andreu	% Barcelona
CET	3	6,3%
Empreses d'inserció	3	15%
Horts urbans	2	13,3%
Grups de consum	4	6,8%
Mercats d'intercanvi	1	7,7%
Bancs de temps	3	14,3%
Gestió comunitària	1	4,8%
Entitats tercer sector social	144	6%
Societats cooperatives	46	5,3%
Societats laborals	81	6,8%

Font: L'Economia Social i Solidària de Barcelona. Ajuntament de Barcelona, 2015.

A més, compta amb 144 entitats del tercer sector social, 81 societats laborals i 46 cooperatives, de les quals sis són d'iniciativa social. Destaca la concentració de promocions d'habitatge cooperatiu, quatre grups de consum, tres Centres Especials de Treball i Empreses d'Inserció, un mercat d'intercanvi i tres bancs del temps. Un bon grapat d'iniciatives per donar forma a un incipient mercat social al servei de les necessitats de la població, si bé -juntament amb Nou Barris- és el Districte cuer a la ciutat pel que fa a la presència d'aquestes entitats.

D'altra banda, segons el fitxer d'entitats de l'Ajuntament de Barcelona, a Sant Andreu es compatibilitzen 383 associacions, on **predominen les entitats culturals i les destinades a educació i formació -amb 103 i 62 entitats, respectivament-**, i que representen el 27% i 16% del total d'associacions del Districte.

Per barris la major concentració es troba a Sant Andreu de Palomar (41,5% del total). La Sagrera, el Congrés i els Indians i la Trinitat Vella absorbeixen entre el 10% i el 18%. D'altra banda, Baró de Viver, el Bon Pastor i Navas destaquen per la baixa presència d'associacions.

Innovació

Pel que fa a la localització d'empreses de l'economia del coneixement entre 2001 i 2010, aquestes estan relativament poc representades a Sant Andreu, ja que amb 527 empreses el Districte només suposa un 2,7% del total barceloní. En canvi, cal destacar el percentatge d'empreses manufactureres de tecnologia i coneixement -un 13% de les de la ciutat-, que és el més elevat després de l'Eixample i Sant Martí. D'altra banda, la contribució al creixement net d'empreses de Tecnologies d'Informació i Comunicació (TIC) entre 2001 i 2009 és del 7,1%, registre semblant al de Sants-Montjuïc i superior al de Sarrià.

Empreses i institucions innovadores al Districte

Empresa	Sector
Kids On	E-commerce
Honest&smile	E-commerce
The Things.iO	B2B

Font: 3000.000 km/s i Infonomia (2014), Mapa de la Innovació de Barcelona.

Turisme

Sant Andreu compta amb 84 allotjaments turístics, dels quals dos són hotels que ofereixen 222 places. En conjunt disposa de 770 places turístiques², que representen el 0,5% de l'oferta total de la ciutat. Aquesta dotació de places es concentra als barris del Bon Pastor, Sant Andreu de Palomar i la Sagrera, que suposen les 4/5 parts (el 79,6%) del total del Districte. Altres barris amb places turístiques són Navas -amb el 13,6% del total- i la Trinitat Vella i el Congrés i els Indians -al voltant del 3% i el 4%, respectivament-, mentre que Baró de Viver no compta amb aquest tipus d'oferta.

² Inclou hotels, hostals, apartaments turístics, habitatges d'ús turístic i albergs de joventut.

Cens d'allotjaments turístics del districte de Sant Andreu, 2016

Barri	Hotels		Habitatges d'ús turístic		Albergs i residències		Total establiments	Total places
	Núm.	Places	Núm.	Places	Núm.	Places		
El Bon Pastor	1	180	1	4	0	0	2	184
El Congrés i els Indians	0	0	6	29	0	0	6	29
La Sagrera	1	42	22	163	0	0	23	205
La Trinitat Vella	0	0	5	23	0	0	5	23
Navas	0	0	17	105	0	0	17	105
Sant Andreu de Palomar	0	0	30	212	1	12	31	224
SANT ANDREU	2	222	81	536	1	12	84	770

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Pla especial urbanístic d'allotjaments turístics, albergs de joventut, residències d'allotjament temporal i habitatges d'ús turístic.

La reduïda oferta d'allotjament turístic del Districte fa que sigui una de les àrees de possible creixement de places, de manera que el nou Pla Especial Urbanístic d'Allotjaments Turístics en tràmit permet la creació de 1.050 places en el territori de Nou Barris i Sant Andreu.

Indicadors econòmics (II) - Sant Andreu 2015/2016

	Sant Andreu	Barcelona	(%) Sant Andreu / BCN
Hotels			
Nombre d'allotjaments turístics (2016)	84	10.537	0,8%
Nombre total de places hoteleres (2016)	222	75.037	0,3%
% Places sobre el total de la població (2016)	0,2%	4,7%	
Oferta turística (2016)	770	148.552	0,5%
Mercat immobiliari			
Preu de compra habitatge, 2a mà (Ac. IV TRIM 2016)	2.328	3.879	-1.551
Lloguer habitatges (lloguer mitjà mensual €/mes) (Ac. IV TRIM 2016)	644,9	801,3	-156,4
Superfície mitjana habitatge llogat (Ac. IV TRIM 2016)	64,8	70,2	-5,4
Lloguer mitjà per superfície (€/m ² /mes), (Ac. IV TRIM 2016)	10,4	12	-1,8
Mobilitat - destinacions al Districte			
Trajecte motiu ocupacional (2015)	38.647	982.856	3,9%
Trajecte motiu personal (2015)	163.984	2.090.702	7,8%
Ràtio atracció / Emissió interna (2015)	0,5	-	-

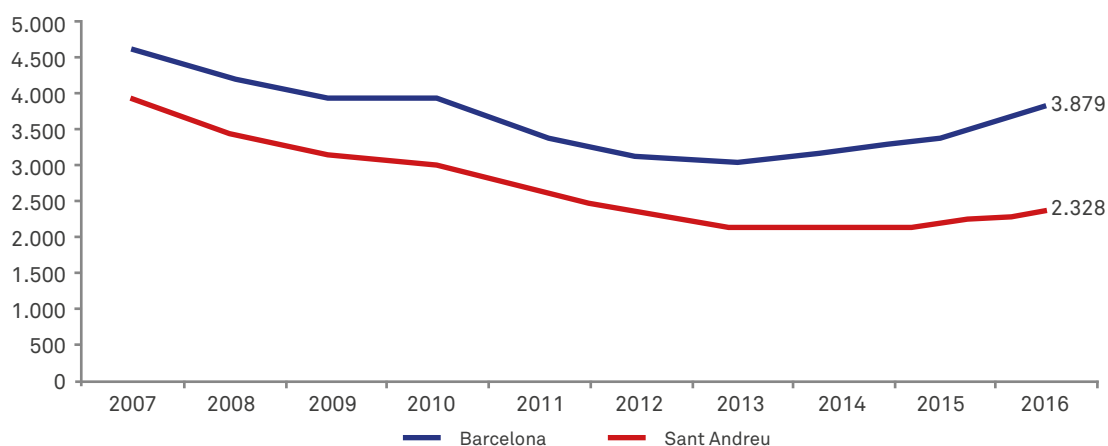
*Inclou hotels, hostal, apartaments turístics, habitatges d'ús turístic i albergs de joventut.

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Sector Immobiliari

Pel que fa a l'habitatge, el 2016 el preu de venda de l'habitatge de segona mà de Sant Andreu és un 40% inferior a la mitjana de Barcelona i el segon més baix de tots els districtes (2.328 €/m²).

Evolució del preu de venda de l'habitatge de segona mà a Sant Andreu, 2007-2016 (€/m²)



Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Quant a l'evolució des de 2007, el descens dels preus de l'habitatge ha estat superior a Sant Andreu que a Barcelona al llarg de la crisi -amb reduccions acumulades del 41% i el 16%, respectivament-, mentre que el repunt de preus a partir de 2013 ha estat més moderat al Districte que al conjunt de la ciutat (amb augments del 9,8% i el 28,5%, respectivament).

Els barris de Sant Andreu de Palomar, Navas i la Sagrera registren el **preu mitjà de venda de l'habitatge de segona mà** més elevat del Districte, amb uns valors -de 2.757, 2.720 i 2.696 €/m², respectivament- inferiors en més de 1.000 €/m² al preu mitjà de Barcelona. El Congrés i els Indians se situa també per sobre de la mitjana del Districte -amb un valor (2.473 €/m²)-, mentre que el Bon Pastor i la Trinitat Vella se situen per sota, amb valors inferiors als 2.000 €/m².

Preu habitatges en venda i lloguer als barris de Sant Andreu, 2016

Habitatge	Preu de venda habitatges, 2a mà (€/m ²) (Ac. IV TRIM 2016)	Lloguer habitatges (lloguer mitjà mensual €/m ²) (Ac. IV TRIM 2016)	Superfícies mitjana habitatge llogat (m ²) (Ac. IV TRIM 2016)	Lloguer mitjà per superfície (€/m ² /mes) (Ac. IV TRIM 2016)
La Trinitat Vella	1.438	479,3	58,8	8,5
Baró del Viver	n.d.	216,4	59,6	3,5
El Bon Pastor	1.827	540,4	63,4	8,7
Sant Andreu de Palomar	2.757	658,6	64	10,9
La Sagrera	2.696	665,6	64	10,9
El Congrés i els Indians	2.473	649,7	65,9	10,4
Navas	2.720	714	69,2	10,8
SANT ANDREU	2.328	644,9	64,8	10,4

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Pel que fa al **mercat de lloguer**, el quart trimestre de l'any 2016 el lloguer mitjà del districte de Sant Andreu (644,9 €/mes) és un 19,5% inferior al de la ciutat. Per barris, Navas és el que mostra un preu mitjà més elevat (714,1€/mes). Els barris amb habitatge més assequible són el de Baró de Viver –molt per sota de la resta-, el Bon Pastor i la Trinitat Vella -amb lloguers mitjans per sota dels 550 €. Pel que fa al nombre de contractes de lloguer realitzats durant l'any, els barris que es mostren més dinàmics són Sant Andreu de Palomar (39,3%), la Sagrera (21,9%) i Navas (15,3%), que concentren tres quarts (el 76,4%) dels contractes signats al Districte. Quant al preu de lloguer mitjà per superfície, Sant Andreu de Palomar, la Sagrera, Navas i el Congrés i els Indians registren preus propers a la mitjana del Districte (10,4 €/m²/mes) que, d'altra banda, se situa un 14,8% per sota de la mitjana de la ciutat.

En relació amb **locals i naus**, a 29 de maig de 2017 a Sant Andreu hi ha 293 locals de lloguer i 217 de venda, amb preus mitjans d'11,3 €/m² i 1.181 €/m², respectivament.

Per barris, Sant Andreu de Palomar concentra més d'una tercera part dels locals, tant de lloguer com de venda, mentre que prop d'una cinquena part dels locals de lloguer se situa a Navas. El Bon Pastor, la Sagrera i Navas representen cadascun més del 10% dels locals de lloguer i venda del Districte, mentre que, per contra, el Congrés i els Indians, la Trinitat Vella i Baró de Viver són els barris amb menor disponibilitat de locals.

Disponibilitat de locals/nau i preu €/m²			
	Nombre	% (s/districte)	Preu mig €/m ²
La Trinitat Vella			
Lloguer	18	6,1%	6,35
Venda	16	7,4%	814
Baró del Viver			
Lloguer	1	0,3%	9
Venda	1	0,5%	2.609
El Bon Pastor			
Lloguer	43	14,7%	4,94
Venda	42	19,4%	999
Sant Andreu			
Lloguer	103	35,2%	18,62
Venda	76	35%	1.334
La Sagrera			
Lloguer	49	16,7%	7,33
Venda	34	15,7%	1.186
El Congrés i els Indians			
Lloguer	26	8,9%	9,21
Venda	19	8,8%	1.163
Navas			
Lloguer	53	18,1%	8,7
Venda	29	13,4%	1.208
SANT ANDREU			
Lloguer	293	100%	11,31
Venda	217	100%	1.181

En relació amb el **preu de venda dels locals**, els més baixos són els de la Trinitat Vella i del Bon Pastor –que no arriben a 1.000 €/m²-, mentre que Sant Andreu de Palomar registra el preu més elevat i Navas, la Sagrera i el Congrés i els Indians se situen al voltant del preu mitjà del Districte.

Pel que fa als **locals de lloguer**, els de Sant Andreu de Palomar (18,62 €/m²/mes) se situen clarament per sobre de la mitjana del Districte (11,31€/m²), registre proper al preu mitjà de la ciutat (12 €/m²). Als barris del Congrés i els Indians, Navas i la Sagrera els preus oscil·len entre els 9,2 del primer i els 7,3 €/m² del darrer, mentre que els lloguers més baixos corresponen al Bon Pastor i la Trinitat Vella.

Mobilitat

La mobilitat ocupacional amb destinació a Sant Andreu representava el 5% del total de Barcelona l'any 2015, de manera que és el segon districte amb menys pes d'aquest tipus de mobilitat a la ciutat.

Mobilitat ocupacional i personal per Districte, 2015

Destinació	Mobilitat Ocupacional	Pes	Mobilitat Personal	Pes
Ciutat Vella	57.720	7,5%	140.058	7,2%
Eixample	199.919	25,9%	468.515	23,9%
Sants-Montjuïc	88.287	11,5%	159.152	8,1%
Les Corts	85.322	11,1%	120.442	6,2%
Sarrià-Sant Gervasi	84.492	11%	176.468	9%
Gràcia	42.489	11%	176.468	9%
Horta-Guinardó	51.871	6,7%	185.914	9,5%
Nou Barris	24.421	3,2%	170.501	8,7%
Sant Andreu	38.647	5%	163.984	8,4%
Sant Martí	97.748	12,7%	235.571	12%
BARCELONA	770.916	100%	1.958.220	100%

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

En destinació personal es troba prop de la mitjana dels districtes de Barcelona -amb un 8,4% del total- i supera Les Corts, Sants-Montjuïc, Ciutat Vella i Gràcia.

D'altra banda, la seva ràtio d'atracció/emissió³ és del **0,5**, el segon més baix de la ciutat, i el situa com a districte emissor de població cap a altres districtes.

Finalment, segons l'enquesta de serveis municipals, l'any 2015 un 27,3% de les persones residents de Sant Andreu treballaven al mateix Districte, un 53,6% ho fan a la resta de Barcelona, un 18,9% fora de Barcelona i només un 3,6% de les persones residents a Barcelona treballaven al Districte.

³ RAE és el quocient entre els desplaçaments atrets de la resta de districtes i els desplaçaments emesos cap a la resta de districtes de Barcelona.

Potencialitats de Sant Andreu

El districte de Sant Andreu presenta un seguit de potencialitats que són al mateix temps context i punt de palanca per integrar en el full de ruta que, en matèria de desenvolupament de proximitat, representa el Pla.

Les potencialitats del districte de Sant Andreu es recullen i plasmen de forma concreta en l'enunciat de les línies estratègiques i mesures que formen part del Pla. D'altres són de caràcter més conceptual i no és fàcil que es puguin convertir en una línia de treball o actuació concreta, tot i que poden ser un element cabdal.

Les potencialitats intangibles

Sota aquesta etiqueta ens referim a aquells elements positius del territori que no tenen una plasmació concreta. Es configuren com a oportunitats que poden tenir un efecte multiplicador i a la vegada integrador de les intervencions de desenvolupament econòmic.

Entre aquestes potencialitats en destaquem les següents: la diversitat territorial, la cultura i el teixit associatiu del territori.

El districte de Sant Andreu és un **territori divers internament**, format per set barris de tradicions, trajectòries, orografia i entramats diversos. Cal tenir present que Sant Andreu de Palomar era un poble independent fins al 1897, cosa que no només marca una història diversa, sinó una identitat, llegat, dinàmiques i entramat urbà propis. Així mateix, en el cas de la Sagrera trobem un barri que destaca pel seu caràcter industrial i fabril. Per altra banda, hi ha barris creats a mitjans del segle XX amb una menor articulació d'identitat local, però amb dinàmiques associatives rellevants: Baró de Viver neix als anys vint fruit d'una promoció de "cases barates" i el Bon Pastor s'annexiona a Barcelona el 1945. Sobretot s'observen dinàmiques socioeconòmiques diferenciades entre els barris de la franja (la Trinitat Vella, Baró de Viver i el Bon Pastor) i la resta. Aquesta diversitat interna representa una riquesa de visions, potencialitats i recursos que, combinats amb una mirada conjunta i estratègica, aporta al Districte una potencialitat rellevant. També aporta al Districte capacitat de resiliència i la possibilitat que es puguin dur a terme una varietat més gran de polítiques i actuacions. Tal com passa en altres districtes de la ciutat, la diversitat és entesa com una riquesa i no com una debilitat, ja que permet obrir mires, combinar recursos i aprofitar potencialitats i sinergies.

Junt amb aquesta diversitat, en relació amb les característiques, dinàmiques i idiosincràsia pròpies dels diferents barris, destaca el riu Besòs com una potencialitat del territori, que s'identifica al llarg del procés de participació com un element de connexió i vertebració interna entorn del qual es poden impulsar i promoure projectes conjunts.

També s'identifica com una potencialitat el **capital cultural** del Districte, que ha fet una forta **aposta per la promoció cultural, tant en els vessants de creació, com de programació, difusió i visualització de propostes i projectes**. En la promoció de la cultura cal destacar l'aposta per la divulgació del gran llegat de cultura popular i tradicional catalana que s'hi desenvolupa, amb la tasca del Centre Municipal de Cultura Popular de Sant Andreu i el suport a les nombroses entitats d'aquest àmbit al territori, així com des dels diferents projectes culturals que es duen a terme al Districte. Entre aquests projectes destaquen actes i celebracions de cultura popular, com són El Noi Baliarda, Mostra de cultura popular Som Cultura, Dia del Diabló, Cavalcada dels Tres Tombs, Flama del Canigó, Fàbrica dels Reis o altres iniciatives promogudes des de la xarxa d'equipaments

culturals del Districte com el cicle Calidoscopi Cultural. A més cal destacar l'impuls d'una xarxa d'intercanvi en l'àmbit de les arts escèniques, la música i les arts plàstiques entre les diferents entitats i grups del territori, que es potencia des dels equipaments del Districte per donar a conèixer el que fan, ampliar relacions i potenciar-ne el creixement. Una altra manifestació cultural particular del Districte és la recuperació de la memòria lligada al **passat cooperatiu**, sobretot al barri de Sant Andreu de Palomar, que posa en relleu la capacitat d'autogestió i organització de les classes populars per la millora de les seves condicions de vida de forma col·lectiva.

En l'àmbit de la promoció cultural cal destacar l'**impuls de l'activitat musical**, amb la posada en marxa de nous projectes com el Festival de Jazz de Sant Andreu Jazzing, el Concurs de Composició de Cant Coral, les Veus de la Trinitat, els Concerts de Música als barris o les Nits de Jazz, que se sumen a la tasca desenvolupada des de l'Escola Municipal de Música de Sant Andreu i l'Escola Municipal de Música – Taller de Músics, entitats de referència. Aquest impuls de la cultura i especialment de la música es fa des d'una òptica de treball coordinat entre els diversos actors i cercant la participació i vinculació de la ciutadania, no només en la celebració o desenvolupament de les activitats i projectes, sinó també en la seva organització i gestió.

Altres projectes destacats donen impuls a la creació artística, la difusió del coneixement històric dels barris del Districte i la promoció i difusió de les arts escèniques (teatre i dansa). Entre aquests projectes cal destacar, per exemple, el Festival Bon Viver d'Arts, que dona visibilitat a la creativitat i la feina quotidiana de les associacions i entitats dels barris del Bon Pastor i de Baró de Viver, alhora que potencia la cohesió social, el treball en xarxa i el sentiment de pertinença als barris.

És rellevant la tasca del conjunt d'agents i recursos culturals del territori. Des dels centres cívics, els casals de barri, el Centre Municipal de Cultura Popular i el Centre Cultural Can Fabra, el districte de Sant Andreu i les entitats donen forma a un projecte d'impuls de la cultura al territori i de treball en xarxa. Des d'aquesta perspectiva, s'ha avançat sobretot en el reforç de l'agenda d'actuacions i espectacles, que aposta per una exhibició de proximitat, amb la doble finalitat de ser una oferta cultural accessible a la ciutadania i la de formació de públics i extensió dels hàbits de consum cultural. En aquest context cultural, també hem de destacar el Sant Andreu Teatre (SAT), com a referent, tant al Districte com a la ciutat, de teatre familiar i dansa.

Fins ara s'ha remarcat el gran valor que aporten les entitats culturals al Districte, el dinamisme i força dels seus espais ciutadans i el seu passat cooperativista, que implica organització popular i la diversitat dels seus barris. Aquests tres elements expliquen la present potencialitat intangible: el Districte disposa d'un **teixit associatiu molt ric, variat i dinàmic**. Hi ha una gran diversitat d'entitats que centren l'activitat en àmbits diversos, des del cultural, al suport i inclusió social, el lleure o l'activitat econòmica, entre d'altres. La diversitat territorial aporta varietat en les associacions, i entre totes recullen un gran nombre de potencialitats, experteses i punts de vista. El que és important, també, és la voluntat que tenen de treballar de forma conjunta i coordinada; un exemple, entre d'altres, podria ser la Federació d'Entitats de l'Harmonia, un grup de 30 entitats que treballen plegades per gestionar de forma comunitària l'Ateneu Harmonia.

Les potencialitats tangibles

El districte de Sant Andreu es caracteritza per un notable **dinamisme comercial**, sobretot al barri de Sant Andreu de Palomar com a eix central, on es troben diversos comerços singulars. El nucli

antic acull establiments centenaris i altres que no tenen una vida tan llarga però que destaquen per la història i la vàlua de l'edifici que els acull. D'altra banda, a tots els barris es poden trobar comerços que posen en valor la proximitat donant una atenció personalitzada de qualitat. Sis associacions de comerciants i dos eixos comercials estan representant el teixit associatiu del comerç.

El barri del Bon Pastor comprèn els següents polígons industrials d'activitat econòmica (PAE): el Bon Pastor i Torrent de l'Estadella. Conjuntament amb la Verneda Industrial i el Polígon Montsolís i Cobega, conformen l'àrea industrial del Besòs. Amb les seves 162,04 hectàrees té una presència física prou rellevant que es tradueix en el fet que prop de la meitat de l'espai productiu del Districte correspon a l'activitat industrial. Cal destacar que un dels seus punts forts és la seva ubicació en la ciutat de Barcelona mateix. És un espai on poder plantejar nova indústria 4.0 o projectes d'economia verda i circular, entre d'altres.

El districte de Sant Andreu es troba immers en processos de transformació, amb el desplegament d'un **conjunt de projectes de referència a la ciutat que es configuren com a tractors de l'activitat i potencials generadors d'oportunitats** per a les persones residents en els propers anys. Per una banda trobem els espais de creació artística, entre els quals destaquen les fàbriques de creació, la Nau Ivanow, la Fabra i Coats i el Parc de Recerca Creativa del Canòdrom, que representen espais singulars on es donen diversos processos de creació cultural així com iniciatives socioeconòmiques, des de les que ja estan assentades fins a les que hi troben un espai propici per a la seva emergència. Aquesta potencialitat es pot reforçar encara més si aquests espais i el barri entren en una major dinàmica d'interrelació i diàleg.

Hem de destacar també el projecte, postergat i redefinit en diverses ocasions des de fa anys, de construcció de la nova estació de la Sagrera, que tindrà impactes pel que fa a la mobilitat al conjunt de la ciutat, en la connexió dels barris de Sant Martí i Sant Andreu, que també facilitaria el desenvolupament d'una nova polaritat terciària (comerç i oficines) en una zona propera al 22@.

La **xarxa d'equipaments** i recursos de diversa tipologia, principalment socioculturals, culturals, formatius i d'inserció, esdevenen un recurs important del territori:

- La xarxa de centres cívics i casals de barri existent és també un actiu en qualitat d'actor clau pel desenvolupament d'iniciatives socioeconòmiques en termes de suport a la seva emergència, la creació de teixit i dinàmiques comunitàries que les possibilitin, alhora que és també actor en la promoció de la cohesió social.
- Les escoles d'adults, de les quals el Districte en té quatre, que permeten ampliar la formació de les persones adultes que cerquen un millor posicionament de cara a la inserció en el mercat laboral.
- Les entitats i empreses d'inserció sociolaboral del territori, com el TEB, l'escola el Pont del Treball, Trinijove o Andròmines, també representen un actiu potent per millorar la formació, capacitació i, en definitiva, l'ocupabilitat de les persones amb dificultats de diversa tipologia per inserir-se al mercat de treball.

És important també el **patrimoni arquitectònic**, entre el qual trobem la nau fabril de la Fabra i Coats, la Casa de l'Aigua, la Casa Bloc, les cases barates de Bon Pastor, el casc antic de Sant Andreu de Palomar o els edificis que en el seu moment van acollir cooperatives. **Els museus** -la Casa de l'Aigua o el Centre d'Art Contemporani de la Fabra i Coats- formen part també d'aquest important patrimoni cultural del Districte.

Així mateix, el fet que el Polígon del Bon Pastor estigui situat enmig d'una trama urbana, possibilita que el model de reindustrialització pugui comportar el model de ciutat integradora de les activitats de les veïnes, dels veïns i de les persones treballadores: producció, habitatge, compra, escola o oci.

I finalment hem de destacar com a potencialitats aquelles que vénen determinades **pel riu Besòs**, espai conquerit per la ciutadania a banda i banda de riu per activitats de lleure i de relació social i **el Rec Comtal**, que també és un actiu pel desenvolupament d'activitats esportives, culturals i de lleure.

02.2 VISIÓ DE FUTUR

El Pla de Desenvolupament Econòmic de Sant Andreu, com a full de ruta a cinc anys vista, ha de dibuixar una visió de futur, un horitzó cap al qual avançar. Aquesta visió es fa palesa en les línies de treball i les mesures que es presenten en aquest document i, de forma més concreta, en les actuacions que es codissenyaràn en els espais de governança i que desenvoluparan el Pla.

En aquest apartat es fa un recull d'aquelles dinàmiques socioeconòmiques identificades en el territori que cal revertir i sobre les quals el Pla centra la seva atenció i focalitza les seves intervencions: atur i precarietat laboral, desigualtats socioeconòmiques entre els set barris del Districte, pèrdua del comerç de proximitat i estancament del Polígon Industrial del Bon Pastor com a pol d'activitat econòmica. Cal destacar que bona part d'aquestes dinàmiques són fruit de causes estructurals, profundes i d'un abast territorial molt superior al districte de Sant Andreu, sobre les quals aquest Pla no pot incidir per una qüestió competencial i de recursos.

En aquest sentit el Pla té com a horitzó ser una de les eines que contribueixi al procés de revertir aquestes dinàmiques mitjançant l'alineació de recursos i accions que possibilitin la millora de l'ocupabilitat, un context facilitador d'iniciatives emprenedores de l'economia convencional i l'Economia Social i Solidària, el turisme sostenible i la creació d'instruments de suport per al comerç de proximitat i altres agents econòmics.

Dinàmiques socioeconòmiques que cal revertir

Atur i precarietat laboral

El districte de Sant Andreu no és aliè a les dinàmiques laborals generals. Així doncs, l'atur és una realitat tangible al territori, especialment en els districtes de la Trinitat Vella, Bon Pastor i Sant Andreu de Palomar, que són els tres barris amb uns nivells superiors d'atur, tal com s'ha vist en l'apartat de Diagnosi.

El Districte ocupa la tercera posició pel que fa a l'atur de la ciutat de Barcelona i la seva mitjana supera en 0,8 punts la de la ciutat. La taxa d'atur del Districte l'any 2016 se situa en el 8,3%, destacant el gairebé 14% d'atur de la Trinitat Vella. Navas i la Sagrera són els barris amb la taxa d'atur més baixa, amb xifres de 7,5%, seguits del Congrés i els Indians (7,6%). Cal destacar els valors de Baró de Viver que, malgrat ser un barri de la franja, té uns nivells d'atur per sota la mitjana del Districte. El Bon Pastor i Sant Andreu de Palomar tenen la segona i tercera xifra d'atur més altes del Districte. Val a dir, però, que les dades d'atur registrat en mostren una reducció de l'1,4% respecte el 2015 en el Districte. Cal veure com s'està generant aquesta recuperació de l'ocupació.